

més que consolidar la forma reduïda i induir a aplicar-la de preferència a la font més grossa. El col·le. més corrent en català era FONTANALE (> cat. *Fontanal(s)*); doncs, la base FONTANAME no fou més que una lleu adaptació els col·lectius tipus *foramen linteamen*, canviant solament la -l- en *m*, a causa d'aqueixos col·lectius.

Car la forma amb -d- ja es troba abans del S. XIV; a l'*InuLC* d'Alart (s. v.) ens dóna més cita de la grafia *Fontedama* en docs. de 1100, i 1341; in extenso (s. v. *parcer*, 578) hi llegeixo «Qui sunt parcerii nostri de predicto *Fonte Dama*» any 1146; 1190: «olivarios qui sunt ad *Fontem Dama*», cit. junt amb *Faineres* (col·le. Moreau, xxxvii, 237); 1321: «*fontem Dama* vulgariter appellatum», doc. de Salses (*InuLC*); 1321: in extenso (s. v. *parcer*, 576) hi llegeixo: «e pus que la *font Dama* serà clausa, negun hom no gaus pescar» (*InuLC*, s. v. *clausir*). També Ponsich (*Top.*, 55) cita de l'a. 1100: «ad *Fontem dama* in loco dicto ad *Petram*».

Per a l'altra quedà el nom de *Font Estremer* o *Estremera* (l'adj. del qual donem més exemples i explicació en el *DECat* III, 834b52ss.); 1085: *fonte extrema* (que Salow, *Sprachgeogr. Unterschn. Lgd.-Rouss.* cita d'una font de l'Aude), *Font Estramer*, 1323 (RLR xxxii, 424). «La *Font Estramer*» (J. Seb. Pons, *Le Passé d'Ille*, p. 39). Ponsich hi afegeix: 1095: «in *Fonte Estremera* de Salsinis» i 1395: «la Ffont, molins mijans, molins *Estremers*». Altrament aquesta designació s'aplica o es va aplicar a llocs veïns a aquest, de circumstància semblant: 1090: «*Vassa Extremera*», en doc. de 1090 (Moreau, xxxvi, 21), que segons el context semblava ser més prop de la Tet; i a Calce em digueren que era dels llocs pròxims: «a la confluència de *La Fontana* i la *Bula* hi ha la *fún*», explicant: «de la *fún estramér*» (xxv, 144.7): volent donar a entendre sens dubte una creença popular que les aigües d'aquesta deu local vindrien subterràniament de les Fonts de Salses (així també el doc. de 1090?).

17. FONTSAMELLERA, font i munt., a la qual dóna nom: a les Guilleries, entre St. Hilari Sacalm, el Coll de Querós i St. Andreu de Bancells. La munt. s'aixeca des de la font, entre Collsabena i Cabrerola, fins a la carena que ja domina directament la gran fondalada del Ter. Pron.: *fon[sam]el[é]ra* (al Coll, 1925, a St. Andreu, 1931 etc.). Notem bé que sona amb *l* i no pas *y* —encara que en aquests llocs la distinció entre els dos fonemes originaris, *yl* i *ll*, resta rigorosa, i incòmode (*abeya*, *pareyada* tothom). Sens dubte hi ha l'article *sa* amb caràcter unitiu (com en *Collsabena*, *Coma-sa-posa*), però certament no pot contenir *amelle*, -er: no se n'hi faria cap en aqueixa altura, i no hi ha la -*ll*- geminada.

Tenim, però, noms de lloc paral·lels, ben guiadors, en el domini castellà. *Peñamellera* a Astúries, i una altra que existí a la Sierra de Córdova, penya i monestir de temps mossàrabs citada per Sant Eulogi cordovès S. VIII, amb el nom de *Pinna Mellarenensis* i *Mellaris Pinaculum*, i *Pinnamellar* en el calendari mossàrab del Rabí Ben Zaid (Simonet, *Glos. Moz.*, p. 441). Fins

a cert punt encerta Simonet en relacionar-ho amb el ll. MEL. Amb una greu objecció, però: que en romànic els successors i derivats de MEL, tenen pertot, -l- simple; penya *melera* seria si volgués dir roca per on s'escola mel (cf. *canya melera* dels 'apicultors'). És que es tracta de MELLARIUM 'rusc d'abelles', mot ja format en llatí clàssic (Varró etc). Del plural d'aquest neutre ve el nostre *Font-sa-mellera* i l'asturià *Peñamellera* 'font dels abellers', 'penya on hi ha seguers', o sigui ruscos silvestres.

Fontsanta, V. 15 *Fontsagrada*

18. FONTSAVEU: «a *fon[sab]éu*», cap al lloc de la confluència del riu de Llémena, a l'alt Gironès, amb la Riera de Rocacorba (XLIV, 105), prenent nom d'una deu que brolla allí: recordem que hi ha variant local *veu/vou*, i de nou *fou/feu*, combinat amb *deu/dou* (potser també amb *vena*?) (*DECat* IV, 146a45ss.).

19. No seran el mateix que el 17 però no ben inconnexos: (1) FONTSEMÈLIGA, barranc a la Ribagorçana, te. Aulet (XIX, 90), que relacionaríem amb (2) *Fontmèliga*, te. Perafita de Fades (XIX, 1234); (3) *Semèlba*, pda. d'Espés d'Amunt (XIX, 119). (4) *Malseliga* repetit 3 cops en un doc. de 1147, relatiu a St. Cugat Segarrigues (entre Llobregat i Penedès), *Cart. St. Cugat* (III, 154). (5) en doc. de 1103, de l'alta Ribagorçana: «in Sto. Martino de Parietibus Altis; alia ad *Malsega* --- alia ad illa Serra» (*Cart. de Lavaix*, § 47.4). Aquest potser no és més que un error haplogràfic per *Malseliga* del (4). Tot plegat crec que deu contenir el nom del farratge *mèlica/melga* (*DECat* V, 556; *DECH* IV, 68), que en un parònim té també la forma *melva* (*DECH*, 69.17, i 76b47ss.). En (1) tenim *font-sa-mèliga*, en el (2) s'omet -*sa*-; en el (3) s'ha sobreentès *Font-*, i en el (4) i (5) hi ha, de més a més, metàtesi *sa-mel-* > *mal-se-*. També és possible que en algun d'ells s'hi hagi acumulat la noció dels MELLARIA de *Fontsamellera*.

20. FONTAIADA o -TALLADA. (1) paratge antic de l'alt Penedès, prop d'Avinyonet i Olèrdola. El coneixem per velles escriptures: 982: «*Font-taliata*, praedium in comit. Barchilonense cum eccl. Sti. Petri» (6 *Cat. Car.* II, 243.12); 1108: *Fonte Taiada*; segle XII: *Fonte Taiada*, prop d'Avinyonet (*Cart. Poblet*, p. 172); (2) Un homònim a l'alta Vall Ferrera: un dels grans boscos de l'alta vall d'Àreu, eumerat en l'ordre: *La Navatlla*, *Rèi*, *Bosc de la Selva*, *Bosc de fontalada*, *Bosc de Salvaplanas* (1933, Ll. 22, p. 36).

ETIM. Diverses pistes possibles, i dubtoses totes. a) Avui és freqüent que un corrent fontal sigui tallat, per canalitzar-lo cap a un altre paratge. Però això seria tan estrany en l'economia del S. X, i en els paratges deserts i silvestres de l'alta Vall Ferrera, que m'inclino a descartar-ho sense gaire vacil·lació. b) La inversemblança semàntica s'atenuaria si hi sospitàvem un derivat de *talla* 'impost, tribut que hom distribueix'. ¿Doncs, potser un corrent sotmès a un pagament per utilitzar-lo? Un poc rebuscat, almenys.